

**The Aaron, Martha, Isidore N. and Blanche
Rosansky Contemporary Halacha Program**

Spring 2013

Asiyas Sukka
& Yeshiva B'Sukka

Rabbi Eliakim Koenigsberg

בנין הסוכה וישיבה בסוכה

[א] סוכה דירת עראי

משנה סוכה (ב.) וגמ' שם "ורבא אמר – לא נפיק", ותוס' שם (ד"ה כי)
משנה (כב.) "המעובה כמין בית וכו'"
הגהות מיימוניות הל' סוכה (פ"ה אות ט') "ור"ת פירש וכו'"
שו"ע (סי' תרלא ס"ג), מ"ב שם (ס"ק ו) וערוה"ש שם (ס"ו)
גמ' יומא (י.) "סוכת החג – ובמזוזה", ושם (י:) "אלא אמר רבא – ולא מיחייבא במזוזה"

[ב] שיעור סוכה

גמ' (ג.) "ובסוכה קטנה לא פליגי – הא ב"ה", ושם (ג:) "עד כאן – לא דיירי ביה אינשי"
גמ' (ו:) "ושאין לה – אפילו טפח"
שו"ע (סי' תרל ס"ב) ומ"ב שם (ס"ק ו)

[ג] דברים הפוסלים בסכך

משנה (יא.) וגמ' שם (יב.) "כי אתא – לסכך בו"
שו"ע (סי' תרכט ס"א) ומ"ב שם, שו"ע שם (ס"ד) ומ"ב (ס"ק יג) ושעה"צ (ס"ק כ)

[ד] מעמיד בדבר המקבל טומאה

משנה (כא:) וגמ' שם עד "המקבל טומאה", ורש"י שם
שו"ע (סי' תרל ס"ג) ומ"ב שם (ס"ק נט) ושעה"צ שם (ס"ק ס)
שו"ע (סי' תרכט ס"ז-ח), מג"א שם (ס"ק ט)
מ"ב שם (ס"ק כב, כד, כו), שעה"צ (סי' תרלג ס"ק ו)
חזו"א או"ח סי' קמג אות ב' (ד"ה סימן, ולכן)
מקראי קודש סוכות (ח"א סי' כא)

[ה] מחצלת קנים

משנה (יט:) עד "ואינה מקבלת טומאה"
שו"ע (סי' תרכט ס"ו), ומ"ב (ס"ק יח) ושעה"צ (ס"ק לה)
ב"י שם (ס"ח, סוף עמ' תעט, ד"ה ובתשובות להרמב"ן)

אז נדברו (ח"ב סי' סו)

[ו] תעשה ולא מן העשוי

משנה (טו.) "החוטט בגדיש וכו'", וגמ' שם (טז.) "החוטט וכו'" עד המשנה
רמ"א (סי' תרכו ס"ג) ומ"ב שם (ס"ק יח-יט)
רמ"א (סי' תרלה סוף ס"א) ומ"ב שם

[ז] דפנות הנעשים מסדינים

שו"ע (סי' תרל ס"י), ומ"ב שם (ס"ק מח) ושעה"צ (ס"ק מה)
חזו"א (סי' עז אות ו')
עמק ברכה (אות י"ט)

[ח] סוכת גנב"ך

גמ' (ח:) "תנו רבנן גנב"ך – לצל סוכה"
משנה (ט.) ותוס' שם (ד"ה סוכה)
שו"ע (סי' תרלה ס"א) ורמ"א שם, ומ"ב שם (ס"ק א-ב, ט-יא)
שו"ע (סי' תרלו ס"א) ומ"ב שם (ס"ק ד) ושעה"צ (ס"ק ד)

[ט] שיעור סכך פסול ואויר הפוסלין בסוכה

שו"ע (סי' תרלב ס"א-ב) ומ"ב שם (ס"ק ב, ד, ו, ט-י)
רמ"א (סי' תרכז ס"ד) ומ"ב שם (ס"ק טו)

[י] קדושת הסוכה

שו"ע (סי' תרלח ס"א) ומ"ב (ס"ק ד)

[יא] מצות עשיית הסוכה

תוס' סוכה (מו. ד"ה העושה)
רש"י מכות (ח. ד"ה השתא נמי)
רמ"א (סוף סי' תרכד) "והמדקקים וכו'"
העמק שאלה (סי' קסט אות א') עד "משא"כ חטיבת עצים"

[יב] מצות ישיבה בסוכה

שו"ע (סי' תרלט ס"ב) ומ"ב שם (ס"ק יג, טז) ושעה"צ (ס"ק כט)

בה"ל שם (סוף ד"ה ויין) "ומצאתי בעזה"י וכו'"

רמ"א שם (ס"ז) "וכל הפטור וכו'", ובה"ל שם (ד"ה הדיוטות)

שו"ע (סי' תרמ ס"ח) ומ"ב שם (ס"ק לט)

אג"מ (או"ח ח"ג סי' צג)

הערות במסכת סוכה (מהגרי"ש אלישיב שליט"א) עמ' קיד ד"ה הולכי

וחיים וכו'. משנה שם (יז.) מביא
ירושלמי ונבחרה שתי ארבעה
ז"ל בנה ארבעה טפחים דברי הלל
ת משלשה מסכתין דקיים בעולם
אז כי פליגי מנ"י ועו' ארבעה
ל כר' יהודה וכן פסקו הגאונים
לכות. ומאפיין שהזכיר רש"י
ואר שם בגמרא (טו.) נתן עליה
ר וכו'. כמשה ונבחרה שם (יז.)
זון רבינו ופי' הארבע כמשה
הנשר הזה הוא מן הד' ששאלת
כך הכשר שלש דפנות אצל בלמל
י הוא מפקסין בין הדפנות וזו
זוכה כשרה כמו שיתבאר בפרק זה
(יז.) שסבך פסול פסול בלמל
ורבינו טפחים: היו נפרים יד
יחבן וכו'. שם (יז.) הפסל
זיהן פי' היו נפרים ש"ז בנה
הוא: אמר פסולה ופליגי עליה
הפסול דפסולה דהו' מן הד' נפרים
זפודין של מחבת ומבשר כהנא:
תורה שאין עליה משיבה
וכו'. שם (טו.) משנה תורה
אין עליה מעזיבה ר' יהודה אפי'
ש' אומרים וכו' ובימי הלל אומרים
פקסין לא נוטל אחת מן הדפנות
ירש' רבינו תורה זו היא מפרס

ס סוכה שנעשית כהלכתה וכו'.
סוכה נשים סוכה בהמה סוכה
וגלגל שחיה מוכתה כהלכתה מאי
ששירה לל: אבל סוכה שנעשית
במה (יב.) חמשה ולא מן העשוי
וכמשה (טו.) החוטט בגדיש לעשות
ל סוכה אינה סוכה ונבחרה (טו.)
ל סוכה לא הו' לא שזו אלא שאין שם
מל טפח במשך שבעה אכל יס'
שם הלל טפח במשך שבעה חמשה
ועי' יס' שם שבעה שם מחמשה נעשת
ששירה בגדיש הלל טפח לשם סוכה
הוא חשב אכל במשך שבעה שהוא
שיעור הכשר סוכה:

ס (ח.) מן רכנן סוכה גוים
כוחים סוכה מכל מקום כשרה
הלכתה אמר רב חסדא והוא
וכו' וכן החוטט בגדיש וכו'.
ס (ח.) מן רכנן סוכה גוים
כוחים סוכה מכל מקום כשרה
הלכתה אמר רב חסדא והוא
וכו' וכן החוטט בגדיש וכו'.

ט סוכה שנעשית כהלכתה מכל מקום כשרה אף על פי שלא נעשית לשם מצוה. והוא שתהיה

עשויה [ט] לצל כגון סוכת [י] גוים וסוכת בהמה וכל [כ] כיצא בהן. אבל
סוכה שנעשית מאיליה פסולה לפי שלא נעשית לצל. וכן החוטט בגדיש ועשהו
סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל. לפיכך אם [ג] עשה בתחלה
חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה וחטט בה אחרי כן והשלימה לעשרה
כשרה שהרי נעשה סוכ' [ט] שלה לצל:

רבינו מנחם

האמר מרובה על השפודין וכמותן דקחתי לוא דוקא ונמלא שומר
מרובה על הפרוץ אכל פרוץ כעומד אסור. ומ"ס שהסבך פסול
כפרוץ הוא נחשב ר"ל כי פסלין הכל סבך פסול פחות ממשנה לאו
משום סבך פסול פסלין ליה דהא סבך פסול אפילו כמכונה קטנה מינו
פסול אלא בשלשה אלא משום שהוא כפרוץ נחשב והוא פרוץ כעומד
מלמעלה ונמלא שומרה היא פרוץ מרובה על העומד והוא חמשה
מרובה מלמלה כדלמריק בגמרא (כג.) כחול משייל כלמחמל מלמלה
וכדבעינן לברורי קמן. וכחב מר"מ י"ו מ"ס הרב שהסבך פסול
כפרוץ הוא נחשב לא דייק שפיר אלא שזו לומר שדעת הרב היה כי
בעינין זה הוא נחשב כפרוץ לפסול הסוכה אכל ללא למימרה דבכל מקום
יהיה הסבך פסול נחשב כפרוץ שהרי הוא עלמנו פסל כמקום אמר לויר
פוסל בשלשה סבך פסול פסול בארבעה ואם הסבך פסול הוא כפרוץ
נחשב היה דיו לפסול בשלשה כדן לויר ע"כ. ואלי רואה אורח מוזהק
ביותר לפי ההלכה דכיון דפרכינן בפ"ק דסוכה (טו.) למי"ד פרוץ כעומד
אסור מתמחמל דהמקרה סוכתו כשפודין או כאלוהים המטה דלמריק
דאם יס' ריוח ביניהן כמותן כשרה והאם משיס סבך כשר בריחם כגביהן
ומזמקסי ליה מהא משמע ודאי דסבך פסול דהיינו שפודין וארוכות
המטה וכיוצא בהן כפרוץ הוא נחשב וכשחמיינן גם כן בשלשה פ"ק
דעירובין (סג.) כמגית פרוץ כעומד מלמל שערב יפה כון:

ט כ"ה סוכה שנעשית כהלכתה כו' והוא שתהיה עשויה לצל. א"ה.
כלומר שמסכתה יפה דמוכח מלמל שש"מיה הרשעיה ללל היהא
ולא לניעושה בעלמל דלע"ג דסוכה (בע"ה) [לא צניען] נעשית לשם
סוכה מיהו ללל הוא דמקרי סוכה שמסכתה מן החורב דלכתיב (שמייה)
(ז) וסוכה תהיה ללל יומם מחורב כגון סוכת גוים וסוכת בהמה
וכיוצא בהן פירוש כגון סוכת נשים סוכת כוחים וסוכת קב"ש וגלי
הרב בסוכה גוים ובבהמה דכשרה לע"ג דלא שייכי בתלות סוכה כלל
וכ"ש סוכת נשים וכוחים ורקב"ש דשייכי בעשית סוכה דכשרה והוא
שנעשית ללל כמ"ס הרב:

כ"ה וכן החוטט בגדיש כו'. א"ה. חוטט הוא כמו מפרס או חוקק ור"ל
שנוטל מן העמרים למטה סמוך לארץ וכןכס לחבוט שהסבך הוא
מלויין הוא נעשה ואינו נוגע בו לעשות בו שום מעשה אלא פוחת אחד
מפרסותיו וכןכס בו בעמקו ונוטל העמרים ומלכיד נעשית מלמלה
דפסותיה וסוכה ומש"ה אינה סוכה שהרי לא (עמר) [עמר] גדיש זה
לצל פי' שהרי לא היה בו חלל טפח לפיכך אם נעשה חלל טפח
במשך שבעה כו' שהרי נעשה סבך זה דלא שייכי בתלות סוכה כלל
בו מחמלה כשהגדיש חלל טפח גובה במשך שבעה טפחים כשיעור סוכה
הוא אלא וממלא שם סבך על אורחו גדיש, וכשחוטט מלמעלה לעלה עד
גביהה החלל לשיעור גובה עשרה ז' הוא עשוי שיהי לינו מחתן
אלא הדפנות ובדפנות לא למריק חמשה ולא מן העשוי והרי הוא כסוכה
שפתוחה מעשרה וחקק בה להשלימה לעשרה. ודעת רוב המפרשים

הגהות מיימוניות

הגשמים אכל השכיבן זה אלא זה כשרה דאין מלמל מן הגשמים ובחמ"ס
ר"ב"א כחב סתם סוכת רועים עשוי להגן מן החמה ומן הגשמים וכו'.
ושמל הולת גשמים הלה פורחל אכל אס' אין יורדין בה גשמים כלל
פסולה. והמחמיר חבל עליו ברכה מלמל השם יתברך ע"כ מן א"ב"ה (סג)
ועיין בהלכותא כ"ל: [י] סוכת גבי"ד וסוכת רקב"ש (ח.) ע"כ:
[כ] סוכה יטה ב"ש פוסלים וב"ה מכשירין (ט.) גרסינן בירושלמי
(פ"א הי"ג) לריק לחדש בה דבר חנריא אמרינן טפח ר' יוסי אומר כל
שהוא ואכ"ה קלי ע"כ: [ג] ומחלי טעמא אין לעשות הסבך
קודם שיעשה הדפנות מחלה ואם עשה הדפנות טפח סמוך לסבך מחלה
יכול לסבך [מז"ר רבינו שייחיה]. ע"כ: [מ] בשעת עשית הגדיש

מגיד

דע"ז גמרא מתניין דללו דברים וכו' ר' יהודה בן כחירל אומר אין חבילה
פחותה משלשה מניס ע"כ. ואלי שיעור שפיקן אס' אלא שאלשון חוקק. ומ"ס
הרשב"ד ודפ"ק דסוכה גמרא מתניין דחבילן חבילן לחוד וחבילה האמורה
שם סתם פורחש ע"ז לחוד זה יכול להיות לשון בירושלמי כי חבילה
יכול שאלח לחוד:

סבך פסול פחות מארבעה וסבך
ורפין וכשרה דלי הכל יליף שיעור
זוכה גדולה אכל בסוכה קטנה דהו'
זוסלין בשלשה מפרסין. היו נפרים
רחבן על הסוכה אלא השכיבן מן
פסולה שזה חסר פסול כו' וכן
ודין של מחבת הפסולין לסבך וכו'
זואבין:
כו' ודומה לה בלשון התקור נפס'
ירושלמי עד הומה. כלומר שאלמל
[פסקה הנסרים ר"ל פסל].
כו' מן הדוסל לכל ד' וזיכר על שם
זיה שיהא פסולה משום מעשה וזו
ד כשר אס' ש' משפת הסבך ההר
ארבע אמות לל נמורה הלנה לפי
כשרה ורופין תקרה הכית כלל פי'
ן סבך פסול לפסול הסוכה. וכן דתי
דנו לפי ה' כ כשר הוא כנפ"ה ודתי

יכה טמא מדרס. וי"ל דורתי קטנה פי'
לא לשיכיה אכל בטלה דעתו לא פי'
לעשותה קטנה לשיכיה אלא נחלה
בה אינה מיעמלה מדרס כדלמריק
י' ודמל ויבין פליגי על שר קטנה
יכה טהורות מפני שאין דרך לעשה
כינה:

ז וכו' הרי זו פסולה כגז' פי'
ונפרים שאין בהם ארבעה והוא סבך
דסוכה (טו.) בחלי דקלמך נביחל
הרי"ן ז"ל לדעת הרי"ף הביטו כו'
שכשיטה זו עולין יפה דברי המעשים:

זואל דוק ומשכח: [ו] כר' יונה
• [כחב כסריה ומיהו וכו' פסול פי']
ז כהנא נביחות כמין שאין נפגשים יחל
זואל דקלי רב נחמל כוחיה וגם ו'
הן (ט) ע"כ: [ח] כר' א"ה

י' אלסם ז"ל סמוך על מוצין ומבשר
פסק ר"מ ז"ל וכן כגון כ"ה ומבשר
ז פסל דהוא כמראה הכולל כדלמריק
זמין כשרה. פ"ק דמ"ס סוכה (יז.)

ואם לאו פסולה. ואם סמך הסכך על צמודים והפצעים הם דפנות, אפלו אין גבוה עשרה מהמטה עד הסכך כשרה, בין שיש עשרה טפחים מהארץ עד הסכך:

תרלא סבה שחמתה מרבה מצלתה ויתר דיני הסכך, ובו י' סעיפים:

א סבה שחמתה וצלתה *שון מלמעלה, פסולה, לפי שהחמה מתפשטת ברחוקה (א) ויהיה למטה חמתה מרבה מצלתה, אבל אם חמתה וצלתה (ב) שונים מלמטה, כשרה: ב (ב) יאם ברב ממנה צלתה מרבה שני משהוין ובמעוט ממנה חמתה מרבה משהו, בענין שפשוץרף יחד החמה והצל של כל הסבה יהיה צלתה מרבה מחמתה משהו, (ג) כשרה: הגה (ד) ויש (ז) מחמירין אם הסבה גדולה ויש מקום שכבה על שכבה שחמתו מרבה, אף-על-פי שבצרוף כל הסבה הוי הצל מרבה וי' ספ"ק דסוכה) ג ידרך הסכך להיות קל כדי שיראו ממנו (ה) הנוככים והגדולים. היתה המעבה במקום בית, (ו) אף-על-פי שאין הנוככים נראים מתוכה, (ג) [ג] כשרה: ד יהיה פסול דק מאד שיש בה אור הרבה אלא שאין שלשה טפחים במקום אחד, ובין הכל צלתה מרבה מחמתה, כשרה: ה יהיה הסכך מדבלל (פרוש, מבלבל), והוא הסכך שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה, כשר, (ז) ויבלבט שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים. וואם היה (ח) ברחב זה העולה (ד) *טפח או יותר, אף-על-פי שהוא גבוה משלשה טפחים וראין אותו כאלו ירד למטה (ט) ונגע בשפת זה היורד, והוא

א הכי רצונו בנמרא
וסבה כ"ב מהמשה שם
ב מיקרא דרבי יוחנן
י"ט ופרוש הרא"ש שם
ג דרשמי הביא
הרא"ש ד' דמכ"ס
ה משנה שם כ"ב
ו משנה שם וקדמפרש
לה רב ושמאל ז שם
וכדמפרש לה שמאל
וכפרוש רש"י והתוספות
שם והביא הטור
ח באוקמתא ראבי
שם ט באוקמתא דרבא
שם

שערי תשובה

[ג] כשרה. עכ"ה ט. ובר"י קבב בדריצבד באשר יהיה האפן שא"א לטל קצת מהסכך מפני (איזה סבה) (סבה) יש לסמך על המכשירים:

שם הכשר סבה, ט"ז: (ג) כשרה. ולבוש פוסל כשאין הקטר יוכל לירד בה, וכ"פ הב"ח: (ד) טפח. שאז חשוב להיות אהל ואמרו

באור הלכה

* שון מלמעלה פסולה. הנה בטור הביא דעת בעל העטור להפך, ולא הביא המחבר את דעתו כלל, משום דהרמב"ם והר"ף והרא"ש כלם קמי בשיטת רש"י וכו' שפסק פה בשלחן ערוך, ואני מצאתי עוד ראשוני ראשונים דסברי גס"פ הכי והם הרבנו חננאל והר"ף גיאות: * טפח או יותר וכו', והוא שיהיה מבין וכו'. המחבר העתיק דבריו מלשון הרמב"ם, משמע דסבירא לה דאם היה רחב הקנה העליון יותר מטפח בעינו נמי באור שפין הסתחנות יותר מטפח שיהיה ראוי להוריד העליון ביחסים, אבל הרמ"א דקדק וכתב דהינו שיש באור שפין הסתחנות טפח, הורה לנו בזה ודעתו כמסקנת הרמב"ם בחדושו דכל שיש בין הסתחנות טפח סגי (הגר"א כביאורו והגרע"א), ומה שצינו: ר"ן פרק הלשון ובית יוסף בשם הרמב"ם, הוא לאפוקי מדעת רש"י ותוספות דסבירא לה דאפלו אין באור שלמשה פותח טפח אמרין גס"פ דחבט רמ"י:

שכבה, דאז אמרין דהמעוט שבה בטל לגבי הרב, אבל בסבה גדולה שיש בה שכבה על שכבה שחמתו מרבה, הוא מקום חשוב ואינו בטל לגבי שאר הסכך שצלתו מרבה, וצ"ל אין לישיב באותו חלק, (ג) אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכלי עלמא בין שיש שם הכשר סבה ואפשר עוד, דאם מפסיק כל ארץ הדפן בזה באפן שבמקום שצל מרבה לא ישאר רק שני דפנות, צריך עיון על כל הסבה [פמ"ח] ג (ה) הנוככים והגדולים. הנינו (ד) הנראים ביום בעוד שלא שקעה חמה. והאחרונים פתבו, דלכתחלה בעינו דאפלו בלילה נראו כוכבי לילה בתוכה. ובדרכי משה הביא בשם מהר"ל דמתר לסבה הסבה עב הרבה, דאי אפשר שלא יראו בה כוכבים, אף-על-גב דכלילה אינו רואה הכוכבים, מכל מקום ביום איכא חורים וסדקים בכמה מקומות, עד כאן לשונו. ועין בספר פני יעקב דהמקל בזה לא הפסיד, ובפרט מ"ח שיש לחש דאם יעשה הסכך דק יותר וישב הרוח יותר תוף הסכך ויצטער ברוח ובצנה. ועין בפרי מגדים שכתב, דאפשר לענון ראות הכוכבים די בכל הסבה אם הוא רואה רק במקום אחד, מה שאין כן באם היה מעבה הרבה מאד עד שאין הגשם יכול לירד בתוכו, למאן דאמר דפסולה, כל שיש ארבעה טפחים ביחד (ה) סבה פסול מקל: (ו) אף-על-פי שאין הנוככים וכו'. רוצה לומר, (ו) לא גדולים ולא קטנים וכתבו האחרונים, דמכל מקום אם היא מעבה בל-כך עד שאין הגשמים יכולים לירד בתוכה אפלו כשיורדין גשמים מרבים, ואס"פ הוי פצין ביה יש להתחמיר ולפסול משום גזרת בית; ומכל מקום בדריצבד באשר אי אפשר לטל קצת מהסכך מפני איזה סבה, (ו) יש לסמך על המכשירים ה (ז) ובלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פתח חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ח) קנה וקנה מן הסכך ויתר רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בהן 'רואין' וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שבסכך הסתחנות יש גס"פ חלל בין קנה לקנה, וראו

שערי תשובה

בעלמא, עין שם, וכו' דאי יש לסמך על דעת המקלין בזה, אכן לכתחלה נכון להתיר בזה לצאת ידי כל הדעות. ועין בדברי קרפון ונחנאל על הרא"ש: (ט) רש"י: (ז) דרכי משה ושאר פוסקים בשם רבנו יצחק: (ג) ט"ז ופשוט: (ד) הנראים ביום: (ה) ומכל מקום אם נטל אחר-כך מקצת עבי הסכך מצליח צריך לנגוע הנשאר אפלו הניחו בכתחלה, כי אין שם סכך פסול משם עליו (שם בא"א): (ו) ואפלו אין ניצוצי השמש נראין בתוכה [ט"ח] (ז) ובלבד וכו' שלשה טפחים. דכל פחות משלשה פתח חשיב: (ח) ברחב זה העולה טפח. רוצה לומר, בכל (ח) קנה וקנה מן הסכך ויתר רחבו טפח, דאז חשיבי לומר בהן 'רואין' וכו': (ט) ונגע בשפת זה היורד. רוצה לומר, שבסכך הסתחנות יש גס"פ חלל בין קנה לקנה, וראו

הכולל כמ"ש בסימן שס"ב (פ"ג) כמו כן לענין החמה והצל. ואם ברובה הוי רק משהו אחת פסולה, דא"כ הוי צילתה כחמתה [פרישה (א"ח)]. וכן אם במיעוטה הצל הרבה יותר וברובה החמה מעט יותר אע"פ שבכולל הוי צילתה מרובה פסולה, לפי שעכ"פ ברובה הוי חמתה מרובה [שם נשם רינו ירוס], ואפילו ברובה שוה פסולה כמובן:

ה ויש מרבותינו שמסתפק דאולי במה שאנו הולכין אחר הרוב כמ"ש, זהו בסוכה קטנה, אבל בסוכה גדולה שיש במשך ז' טפחים שהוא שיעור סוכה חמתה מרובה, אולי אסור לישב שם [א"ח]. ואע"ג דבמחיצות מרובה [ר"ן שם (ט. ד"ה ור"ה)]. ואע"ג דבמחיצות שבת פשיטא דהולכין אחר הכולל אפילו בגדולה הרבה, זהו מפני שאין שיעור למחיצות, אבל במשך סוכה אולי כל שיעור ושיעור הוי כסוכה בפני עצמה. וע"פ זה כתב רבינו הרמ"א בסעיף ב' דיש מחמירין אם הסוכה גדולה ויש מקום ז' על ז' שחמתו מרובה, אע"פ שבצירוף כל הסוכה הוה הצל מרובה. עכ"ל. ומסתמית כל הפוסקים מבואר להדיא דגם בסוכה גדולה כן הוא [א"ח], והכי מבואר להדיא מלשון הש"ס [יט. ר"ה ז' ז' מה אמר רבי יוחנן לא נכריה אלא לסוכה שרובה צילתה וכו', רבי אשעיה אמר לא נכריה אלא למשך פסול פחות מג' נקובה קטנה וכו' ע"ש, ואי ס"ד דגם ר"ה ז' ז' מה אמר רבי יוחנן נקטנה כדברי הר"ן הו"ל לומר ג"כ נקובה קטנה כדאמר רבי אשעיה, וע"ג דה"ק]:

ג ודרך הסיכוך להיות קל כדי שיהא כוכבי חמה נראין מתוכה וגם כוכבי לילה, וכוכבי חמה הם ניצוצי השמש, אמנם כדיעבד אף אם היתה מעובה כמו בית ואפילו כוכבי חמה אין נראין מתוכה כשרה [א"ח]. וכתב הטור

שר"ת פסק שאם אין המטר יכול לירד לתוכה פסולה, והרא"ש לא הביא זה ע"ש. וטעמו של ר"ת הוא מדאמרינן ריש תענית (ג) שהגשמים סימן קללה בחג, וכן אמרו שיוצא מסוכה בירידת גשמים, ואם מותר לסכך באופן שלא ירדו גשמים אין זה סימן קללה ולא יוצא מן הסוכה. וטעמו של הרא"ש נ"ל, דהא תנן (ה) מסככין בנסרים הפחותים מד' טפחים, ופשיטא כשנסכך בהם לא ירדו הגשמים, ואין לומר שירחיק משהו נסר מנסר, מנ"ל לומר כן, אלא וודאי דרובי הסככים הם מדברים שהגשמים יורדים דרך הסכך וכדכתיב בנחמיה (ח) [א"ח] צאו ההר והביאו עלי זית וגו' וכסככים שלנו, ועל כאלו שנינו דהוא סימן קללה ויוצא מן הסוכה, אבל אם אחד מסכך בדבר הכשר לסיכוך ואין הגשמים יורדים כשרה. ועוד נ"ל בטעמו של הרא"ש דהא כתיב (שפי"ד ד) [א"ח] וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר ומהך קרא דריש בריש סוכה דלמעלה מכ' פסולה ע"ש. ולר"ת צ"ל דהוא מחסה מהזרם ולעולם נוטפין גשמים [ע"י ז"ח (פ"ד) וז"ע]. ויש מהגדולים שחששו לדברי ר"ת ופוסלין כשאין הגשמים יכולין לירד [לג"ה (פ"ג) וז"ח (ס"ה) וע"י מג"א (פ"ק)], ורבותינו בעלי השו"ע לא הזכירו מזה דבר, ונלע"ד שבשעת הדחק יש לסמוך בפשיטות על דעת הרא"ש להכשיר כשאין גשמים יורדין לתוכה [א"ח]:

ו הסכך אפילו כיסויו דק מאד שיש בה הרבה ז' אור, אלא שאין ג' טפחים במקום אחד דבכה"ג פוסל כמ"ש בסימן הבא, אם בין הכל יש צילתה מרובה מחמתה כשרה, כלומר דזהו גדר הסכך, ולא בדקות ועבות תליא מילתא. וכן אם לא היה הכיסוי מיושר בשוה ה' אלא בבילבול, והיינו שהסיכוך מקצתו למעלה

פסקי משנה ברורה

כוותיה לא הפסיד, ובפרט היכי שיש לחוש דאם יעשה הסכך דק יותר ינשב הרוח יותר תוך הסכך ויצטער ברוח ובצינה. ועיין בפמ"ג דאפשר לענין ראיית הכוכבים די בכל הסוכה אם הוא רואה רק במקום אחד. [ד"ח במשנ"ב (פ"ד)]: וכתבו האחרונים דאם אין הגשמים יכולים לירד אפילו כשיורדין גשמים מרובים יש להחמיר ולפסול משום גזירת בית. ומ"מ כדיעבד כאשר א"א ליטול קצת מהסכך מפני

[וא] במשנ"ב (פ"ד): אבל לשאר החלק אין זה פוסל אותו לכו"ע כיון שיש שם הכשר סוכה. ואפשר עוד דאם מפסיק כל אורך הדופן בזה באופן שבמקום שצל מרובה לא ישאר רק שני דפנות, צ"ע על כל הסוכה. [ג"ח במשנ"ב לא הכריע כן. [ג"ח במשנ"ב (פ"ד)]: וכו"מ הביא דמותו לסכך עב הרבה, דא"א שלא יראו בה כוכבים, דמ"מ ביום איכא חורים וסדקים בכמה מקומות. ועיין בביכורי יעקב דהמקיל

ומקצתו למטה ובכל הסכך כן ובלבד שלא יהא אחד גבוה מחבי דאז כשני סככים הם. ולפעמים א טפחים מותר, והיינו כגון שיש בהעולה או יותר ויש מקום כמשך טפח אמרינן חבוט רמי, כ אותו מלמעלה ונותנין אותו למטו למשה מסיני דבמשך טפח אמרי ולא בפחות מטפח, ורואין אותו כז' ונגע בשפת זה היורד, ולכן צריך כנגד שפת היורד ויהיה שם מקום

ח ודע דאע"ג דכשקצת מהם ג' מג' טפחים בהכרח שההי מרובה, מפני שתכנס מן הצד, אם נשפילם תהיה צילתה מרובה, וו שהחמה תהיה באמצע הרקיע והצ תהיה גם עתה צילתה מרובה, ולכ לה. ואף שיש מי שחולק בזה כ מ"מ כל הפוסקים הסכימו כן ע"ש:

ט קנים היוצאים לאחורי הסוכה, דופן אמצעי בולטין קנ ויש בהם הכשר סוכה וצילתן כ ויש לזה ג' דפנות, כגון שהדופן בקצה הדפנות הצדדיות אלא נ כשרה. והרבותא בזה כתבו הטור ו' שאע"פ שהדופן האמצעי לא נ' אלא בשביל עיקר הסוכה שהיא עכ"ל. ולכאורא אינו מובן, דאטו הדפנות לשמה, והא אפילו כט לשם סוכה כשרה כמ"ש בסימן וכל שכן הדפנות, אמנם עיקר שהדופן האמצעי לא נעשה בשבי לומר דגם הסכך שחוף לדופן ל צל, ובכה"ג פסול כמבואר שם, כן. [זה למדתי מדברי הפרישה ע"ש, ול י"ט. ד"ה לנראי אמי שפיר נפשיטו

איזה סיבה יש לסמוך על המכשירין. [וח] ר"ל בכל קנה וקנה מן הסכך היה רחבו כ לומר כהן רואין וכו'. [וח] בביה"ל (ד"ה ט

שבעת ימים פרק ראשון יומא

עין משפט
נר מצוה

כז א מ"י פ"ז מהלכות
ק"מ ומוח סלכ
א וכלל: 1
כח ב מ"י ס"ג כ' ע
טו"ע י"ד כ"י רס
טע"ף יא:

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא
באח"י שם. ומקדש
שני בניהו פורסא דאחו
ספס דחני רב יוסף
תירס ו פרס וכתבי
בני יפת גורס וכוונ
כ"י. א"ר עתידה דמי
שחפול ביד פרס שטא'
(י"מיה מט) לכן שטעו
עצת ה' אשר יעץ אל
אדום ומחשבותיו וגו'
אם [לוא] יסחבום צעירי
הצאן. ופרש לה צעירי
הצאן ופרא דאחיה.
ופורסא טאטא לן דמיסת
קאמו דכתיב בני יפת
גורס וכוונ כ"י גורס ו
גרסטיס. טאטא ו טאטא.
כ"י כמשיטע. יין ו
סקרוניא. תובל בית
איניקי. ואח"י דגירס
כ"י [לך] כ"י גירסות בית
איניקי ותיסס ו פרס.
ותני רב יוסף תירס
ו פרס. מקדש ראשון
בטארו ישראל שום בני
שם ויהי יחיד כשרים
נס ל' כשרים ביד
פרסיהם מקדש שני
שבטארו פורסיהם כ"י:
אבר רב עתידה פרס
שחפול ביד רסני תניא
נמי כ"י דאבר רב יהודה
אבר רבאין ביד רבא
עד שחפשו מלכות
הרשעה פ' חדשים בכל
העולם שנאמר ל' כ'
יתגס עד עת יולדה ליה
ויהי אחיו ישובן.
ת"ד כל הלשכות שהיו
במקדש לא היה בה
סוואה חוץ מלשכת
פרהדרין שפניו שווא
בית דירה ל' שבעת
ימים בשנה א"ר יהודה
וכי אין שם בית דירה
א"ר בלכר כ"י ואקספא
רבה אליבא דר' יהודה
(*) לימות החמה ולימות
הגשמים. אלא אבר
כל שהיה בית דירה
חיבת רטאניה בית
דירה פטורה שנאמר
וכתבתם על סוואת
ביתך ביתך סתם כתיב.
ואע"פ דכתיב בית
החורף ובית הקיץ
(בית החורף בית הקיץ)
איניקי בית סתמא לא
א"ר ח"י אלא העשירי
לדירת ימות החמה
וימות הגשמים. ומתיב
א"ר סוכת החג כתיב
ר' יהודה מחייב ויחבסם
טורין ותני עלה ר'
יהודה מחייב בעירוב
בסוואה ובמערס לפרס
בית חג דהא ק"ל אין
חיוב [בעירוב] אלא בית.
(*) נראה דהכא חוס
סיוות וז"ל דכל בית
שליש עשירי לימות החמה
א"ר לימות הגשמים ח"ט בית
אלא חוס כל שהיה בית
דירה לכל ימות השנה
חיבת וכו'.

איני יודע אם ניהו העיר הגדולה וכו'. ויחיה לי אחי לא קאמר
נמי איני יודע אם כלל העיר הגדולה כיון דמסקא ליה דברן
ויטה שפלי פניו אם העיר הגדולה עלייה קאי כ"ל דליכא לספקו
בכלל דמיה קא סליק וי"ל אדרבה משום דמיה קא סליק אם איחא
דעלה קאי לא הוה ליה לחומר הוה

העיר הגדולה אלא העיר הגדולה:
חורץ מלשכת פרהדרין שבה הייתה
דירה. ואם חלמא ליחשוב נמי
לשכת בית אכן שבה הייתה דירה
לכאן השורף את הפרה י"ל לא חשיב
אלא לשכות שבמקדש *שבמקדש
בדוקא אבל לשכת בית אכן בזה
הבית הוה ח"ל כיון דלא הוה בכל
שחא אלא אחת לכמה שנים לא
חשיב דירה: וכו' תימא מדרבנן.
וא"ל מ"מ אכתי תיקשי לעיל נמי גבי
לשכת פרהדרין ליגורו מהאי טעמא
ומאי חילטיך לפרוש טעמא משום
שלא יאמרו כהן גדול חשוב בבית
האסורים י"ל דלמאי דס"ד השחא
לשכת פרהדרין נמי מחייב ר' יהודה
מהאי טעמא דלא מטעמא דשלא
יאמרו כ"ל חשוב אבל תימא לי משא
קאמר וכי תימא מדרבנן מכל מקום
תיקשי אכתי דרבנן אדרבנן מ"ל
דהכא פטרי אפילו מדרבנן ולעיל
מחייב אפי' מדאורייתא וי"ל דרבנן
אדרבנן לא קשה דשאי סוכה דדירה
עראי היא דבכל יסל להיות שהיא וי"ל
ממנה כגון אם הוא מלמעלה או ירדו
גשמים וכהנה רבות אבל לשכת
פרהדרין שהיה בקוהב קבצו' מחייב:
דילמא

אף על גב דפית אלהים לפת אין השכינה
שורה אלא באח"י שם ופרסאי מנא לן
דמיה דמיה קאמו דכתיב *בני יפת וגורס ומגור
ומדי ויין ותובל ומשך ותירס וגורס וה[א]גרממאי
*מגור וז קנדיא (ב) מדי וז מקדוניה יין כמשמעו
תובל זה בית אונייקי משך וז מוסיא תירס
פליגי בה ר' סימאי ורבנן ואמרי לה רבי
סימון ורבנן חד אמר וז בית תרייקי וחד
אמר וז פרס חני רב יוסף תירס וז פרס
סבתה ורעמה וסבתא חני רב יוסף סקיסתן
גוייתא וסקיסתן ברייתא בין חדא לחדא מאה
פרסי והיקפה אלפא פרסי ותייה ראשית
ממלכתו בבל וארך ואבר וכלנה בבל
כמשמעה ארך זה אורכות ואבר זה בשבר
כלנה זה גופר נינפי *מן הארץ ההיא יצא
אשור *חני רב יוסף אשור זה סילק וי"בן
את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלל נינוה
כמשמעו רחובות עיר וז פרת דמישן כלל
זו פרת דבורסין ואת רסן בין נינוה ובין
כלל היא העיר הגדולה רסן זה אקטיספון
היא העיר הגדולה איני יודע אם נינוה
העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה כשהוא
יאמר *ונינוה היתה עיר גדולה לאלהים
מהלך שלשת ימים הוי אומר נינוה היא
העיר הגדולה *ושם אחימן ששי ותלמי
ילדי הענק *תנא אחימן מיומן שבאחים ששי
תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים (ב) (ג) דבר אחר אחימן בנה ענת
ששי בנה אלזש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקן החמה בקמתן אמר רבי יהושע בן לוי
אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר *לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (*על) אדום ומחשבותיו
אשר חשב (*על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישם עליהם נדום מתקף לה
רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב (ו) *האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא)
מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב *והצפיר השעיר מלך יון *כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה
קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מוהיב חיובתא לרבי מאי צעירי הצאן
וזמא דאחיה רחני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה
ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבטארו בני שם והחריבוהו
רומיים ביד פרסיהם אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בניו
ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר (*ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא
תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בוניו
ביד סתורין דאמר רב יהודה אמר רב *אין בן דוד בא עד שחפשו מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו
חשעה חדשים שנאמר *לכן יתגס עד עת יולדה ויהי אחיו ישובן על בני ישראל: ת"ר *כל הלשכות
שהיו במקדש לא היו להן סוואה חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה
הוא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן סוואה אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה
מ"ט דר' יהודה אמר (*רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית
איתיביה אביי והכתיב *והייתי (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי *בית סתמא לא
איקרי *והייתי אביי *סוכת החג בחג' יהודה מחייב וחבסם *פומרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובסוואה
ובמערס וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב וסוואה איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן
דילמא

אנשי שיהם אלהים ליסם. שזו פרסיים לנטות בית שני אין
שכינה שורה אלא במקדש ראשון שבה שלמה שבה מזרעו של סם:
סקיסתן גוייתא וסקיסתן ברייתא. אסבתה וסבתא קאי ששמן שזה
וזה מחוץ מתקף הריס והחלונה מקפת את הפנימית ורמקה פנימית
חוץ מן היקף החלונה לכל גז מלאה תורה אור

פרסי והיקף החלונה אלפא פרסי:
מן סלרן סלרן ילא. שלא להיות
בעלת דור הפלגה: וסם אחימן וגו'.
אירי דרריס שמהא נקט נמי להאי:
שמיים אם סלרן כשמיים:
כפסיעותיו: ושפי. לשון השלח
והשבר (א) והסין אחד לבדו
שורס בתיבה: סלמיס. כשורות
האחריה: דבר אחר לא גרסינן:
מעניקן את סתמא. דומה שלארו
נוקב ושולה כחלון הרקיע: אמר
ר' יהושע בן לוי אמר רבי גרסינן:
אמר קמיס סווא מרבנן. להא
הקספא דרבה בר עולא. נפלו
כשרים ביד פרסיים. כשאלר (ג) ביד
הרומס אמר וטרס הפרסי חתנו:
וטלס כמדי לטכות פס יס. לשומרי
הבית: גזירה סיסס. לקמיה מפרס
גזירה שחא יאמרו כהן גדול בבית
האסורים הוא חשוב: אינו בית.
וגבי סוואה בעינן בית חשוב: רבי
יסורס מחייב. לענין מעשר דקיימא
לן *אין הטבל מתחייב במעשר מלאלס
ממנו חלילת ערעול עד שיראה פני הכית
שנאמר *בערעו הקודש מן הכית:
בעירוב אספתוסה לתלר שיש בה שרייט
דירות ואסרס על (בני) כולס אל לא
עירס עומק: ובסוואה. ואע"פ דלסיה מדמי
עשויה לימות החמה ולימות הגשמים:
אלא

ששי בנה אלזש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקן החמה בקמתן אמר רבי יהושע בן לוי
אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר *לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (*על) אדום ומחשבותיו
אשר חשב (*על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישם עליהם נדום מתקף לה
רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב (ו) *האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא)
מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב *והצפיר השעיר מלך יון *כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה
קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מוהיב חיובתא לרבי מאי צעירי הצאן
וזמא דאחיה רחני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה
ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבטארו בני שם והחריבוהו
רומיים ביד פרסיהם אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בניו
ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר (*ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא
תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בוניו
ביד סתורין דאמר רב יהודה אמר רב *אין בן דוד בא עד שחפשו מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו
חשעה חדשים שנאמר *לכן יתגס עד עת יולדה ויהי אחיו ישובן על בני ישראל: ת"ר *כל הלשכות
שהיו במקדש לא היו להן סוואה חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה
הוא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן סוואה אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה
מ"ט דר' יהודה אמר (*רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית
איתיביה אביי והכתיב *והייתי (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי *בית סתמא לא
איקרי *והייתי אביי *סוכת החג בחג' יהודה מחייב וחבסם *פומרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובסוואה
ובמערס וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב וסוואה איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן
דילמא

תוספות ישנים

בטלם שחא לא קחשיב ולשכת בית אכטנים נמי דאמרינן שיה בית דירה לכהן גדול לא קחשיב שחא סיה שם
עיקר יורס: וכי תימא דלמאי לא חיון כלס ולעיל נלכסם פרהדרין לא מחייב כבי יסורס
אלא גזירה שחא יאמרו כהן גדול חשוב בבית. האכטין וסכא חתיב מדרבנן סוכה לאו בית וליכא לחומר
גזירה נמי דקאמר לעיל גזירה לשכת פרהדרין אלו בית דכא כמה לשכות היו שם גזירה דירה ולא גזירה כהן
אלו בית ואומר רביס הוקן דכאכס מאכוסס לכל גזירין אלו בית אלל לשכת פרהדרין סוכוסס לזירין
ונכיל קן לא יתרו מלכות סוואה כתיבסס ואלסי דעולמא לא מקפן ארעתייבן שחא שם:
וכי תימא מדרבנן. תימא ואלסי קאי דרבנן אדרבנן דלעיל מחייב וסכא פטרי סיוול מסיק
לחשעא כד קוביא ונמי לא חשיב ליה:
ועירובין אקטיספון נ"ל אלל כ"י הוה כ"י ח'.